

СОЦІОПОЛІС™| Social, Political & Market Research
01004, м. Київ, вул. Крутий узвіз, 6/2 • тел. (044) 360-96-49
e-mail: office@sociopolis.ua • www.sociopolis.ua

**ОЦІНКА ЖИТЕЛЯМИ УКРАЇНИ
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ
СИТУАЦІЇ В КРАЇНІ
СТАНОМ НА СІЧЕНЬ 2014 РОКУ**

Звіт про соціологічне дослідження

МЕТОДОЛОГІЯ

Дослідження «Оцінка жителями України соціально-політичної ситуації в країні станом на січень 2014 року» проведено з 16 по 30 січня 2014 року (польовий етап – з 19 по 24 січня) Інститутом соціальних технологій «Соціополіс» на замовлення Агентства моделювання ситуацій.

Об'єкт дослідження – населення України у віці 18 років та більше.

Предмет дослідження – оцінка дорослим населенням України найбільш актуальних соціально-політичних подій в Україні станом на січень 2014 року.

Завдання дослідження

1. З'ясувати рівень довіри населення України до органів державної влади та соціальних інститутів в країні.
2. З'ясувати думку населення України щодо пріоритетного напряму зовнішньої політики, в якому має розвиватися країна.
3. З'ясувати рівень відомості серед жителів України подій, пов'язаних з Євромайданом, їх оцінку причин виникнення Євромайдану, відношення до Євромайдану в цілому та до окремих його вимог і дій.
4. З'ясувати думку населення України щодо того, як має відреагувати діюча влада на вимоги Євромайдану та чим закінчиться Євромайдан.
5. З'ясувати думку населення України щодо прийняття Верховною Радою України 16 січня 2014 року ряду законів.
6. З'ясувати поточні електоральні рейтинги кандидатів в Президенти України та політичних партій.

Метод збору первинної інформації – особисте формалізоване інтерв'ю (face-to-face).

Вибірка: трирівнева з квотним відбором респондентів на останньому етапі. Загальний обсяг вибірки склав 1650 респондентів – постійних жителів України у віці 18 років та більше. При формуванні вибірки територія України була поділена на 4 макрорегіони – Захід, Центр, Схід та Південь. Далі в кожному макрорегіоні були відібрані населені пункти, які були включені у вибірку. При цьому відбиралися населені пункти з усіх областей, які входять до складу макрорегіону, різного адміністративного статусу (міста, селища міського типу, сільські населені пункти) та з різною кількістю населення – з метою забезпечення репрезентативності стосовно усього населення України. В підсумку для проведення опитування було відібрано 80 населених пунктів, які представляють усі області України, Автономну Республіку Крим і м. Київ та всі категорії населених пунктів за їх типом та населеністю.

Теоретична статистична похибка репрезентативності частки ознаки з довірчою ймовірністю 0,95 для даних в цілому по Україні не перевищує 2,4%.

При відборі респондентів інтерв'юери дотримувалися квотного плану за віком і статтю, складеного на основі даних державної статистики. Остаточний відбір респондентів здійснювався за допомогою запитань «Чи є ви постійним мешканцем цього населеного пункту? (Чи зареєстровані Ви в цьому населеному пункті?)» та «Скільки повних років Вам виповнилося?».

І. РІВЕНЬ ДОВІРИ ЖИТЕЛІВ УКРАЇНИ ДО ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ

Згідно з результатами опитування, серед органів влади та соціальних інститутів в Україні суттєвий рівень довіри з боку громадян зберегла лише церква, якій довіряють близько третини опитаних (34,2%). Певним рівнем довіри користуються також Президент України (17,3%), засоби масової інформації (16,9%) та громадські організації (12,3%). Всім іншим основним органам влади та соціальним інститутам довіряє менше 10% опитаних. Разом з тим, близько третини опитаних жителів України (34,0%) не довіряють жодному органу державної влади чи соціальному інституту (табл. 1.1, рис. 1.1).

Таблиця 1.1. Розподіл відповідей на запитання «Яким органам державної влади та соціальним інститутам в Україні Ви довіряєте? Назвіть, будь ласка, всі органи влади та соціальні інститути із запропонованого переліку, яким Ви довіряєте», % від кількості респондентів, які відповіли на запитання

<i>Органи влади та соціальні інститути</i>	<i>01.2014</i>
Церква	34,2
Президент України	17,3
Засоби масової інформації; журналісти	16,9
Громадські організації	12,3
Органи місцевого самоврядування	8,9
Кабінет Міністрів України	8,1
Армія	7,8
Міліція	4,6
Верховна Рада України	4,6
Політичні партії	3,9
Суди	3,0
Не довірюю жодному із вказаних органів влади / соціальних інститутів	34,0
Важко відповісти	5,7

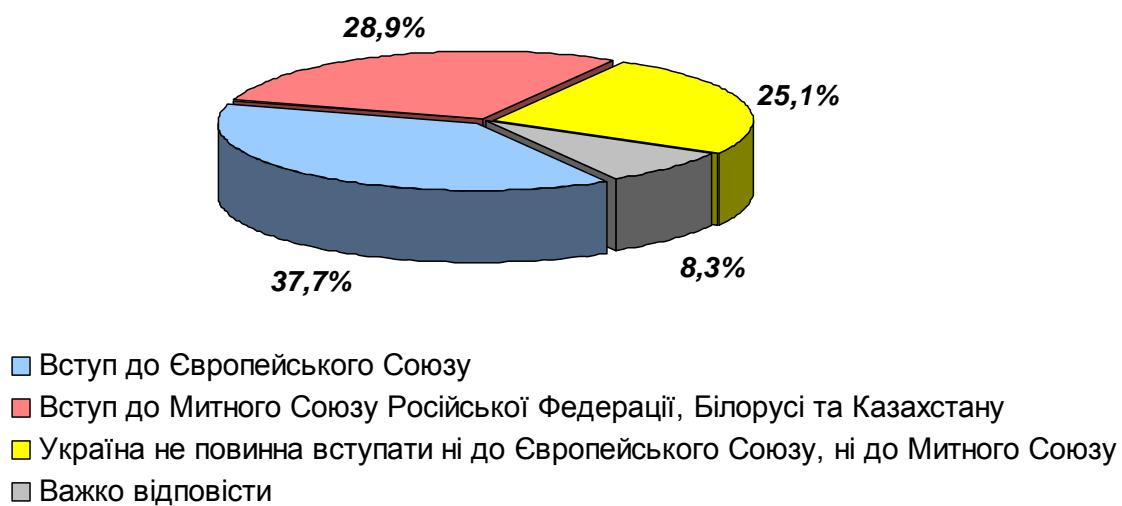
Рис. 1.1. Розподіл відповідей на запитання «Яким органам державної влади та соціальним інститутам в Україні Ви довіряєте? Назвіть, будь ласка, всі органи влади та соціальні інститути із запропонованого переліку, яким Ви довіряєте», % від кількості респондентів, які відповіли на запитання

ІІ. ВІДНОШЕННЯ ЖИТЕЛІВ УКРАЇНИ ДО МОЖЛИВИХ ПРИОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇНИ

Як свідчать результати опитування, серед мешканців України відсутня єдина думка щодо пріоритетного зовнішньополітичного напрямку, в якому має рухатися країна. 37,7% опитаних вважають, що основним вектором зовнішньої політики України має бути вступ до Європейського Союзу, а 28,9% опитаних – вступ до Митного Союзу. Досить значна кількість респондентів (25,1%) вважає, що Україна не повинна вступати ні до Європейського Союзу, ні до Митного Союзу (табл. 2.1, рис. 2.1).

**Таблиця 2.1. Розподіл відповідей на запитання
«Як Ви вважаєте, яким має бути пріоритетний напрям
зовнішньої політики України?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання**

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>01.2014</i>
Вступ до Європейського Союзу	37,7
Вступ до Митного Союзу Російської Федерації, Білорусі та Казахстану	28,9
Україна не повинна вступати ні до Європейського Союзу, ні до Митного Союзу	25,1
Важко відповісти	8,3

**Рис. 2.1. Розподіл відповідей на запитання
«Як Ви вважаєте, яким має бути пріоритетний напрям
зовнішньої політики України?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання**

ІІІ. ВІДНОШЕННЯ ЖИТЕЛІВ УКРАЇНИ ДО ЄВРОМАЙДАНУ, ЙОГО ОКРЕМИХ ВИМОГ ТА ДІЙ

Згідно з результатами опитування, події Євромайдану є відомими майже всьому дорослому населенню України – лише 0,3% опитаних відповіли, що ім нічого не відомо про Євромайдан. При цьому, про свою безпосередню участь в акціях Євромайдану заявили 9,8% респондентів, а в акціях, спрямованих проти Євромайдану, – 2,7% респондентів (табл. 3.1, рис. 3.1).

Таблиця 3.1. Розподіл відповідей на запитання
«Чи чули Ви про Євромайдан – протестні акції в Києві та інших містах України протягом двох останніх місяців?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання

Варіанти відповіді	01.2014
Так, чув і сам брав участь в акціях Євромайдану	9,8
Так, чув і був учасником альтернативних акцій, спрямованих проти Євромайдану	2,7
Так, чув, але безпосередньої участі в акціях Євромайдану чи в акціях, спрямованих проти Євромайдану, участі не брав	87,2
Ні, я нічого не чув про Євромайдан	0,3

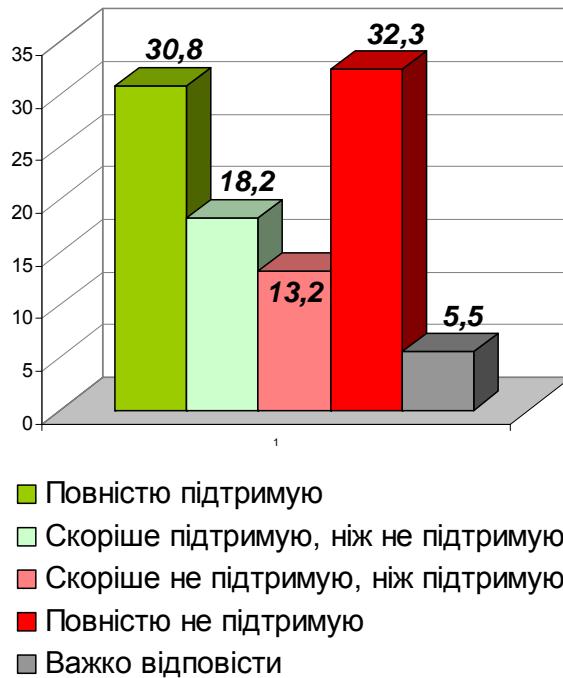

Рис. 3.1. Розподіл відповідей на запитання «Чи чули Ви про Євромайдан – протестні акції в Києві та інших містах України протягом двох останніх місяців?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання

На запитання про відношення до Євромайдану відповіді респондентів розділились майже порівну – 49,0% опитаних висловили свою підтримку Євромайдану (повністю або більшою мірою), а 45,5% опитаних висловилися проти Євромайдану (повністю або більшою мірою) (табл. 3.2, рис. 3.2). Необхідно також відзначити, що більшість респондентів (понад 60%) дали категоричні позитивні або негативні оцінки подіям Євромайдану («повністю підтримую» або «повністю не підтримую»). Кількість респондентів з менш категоричними оцінками вказаних подій («скоріше підтримую, ніж не підтримую» та «скоріше не підтримую, ніж підтримую») становить лише близько 30%. Таким чином, можна стверджувати, що Євромайдан розділив країну не просто на два табори, а на два переважно непримирені табори.

**Таблиця 3.2. Розподіл відповідей на запитання
«Скажіть, будь ласка, як в цілому Ви ставитеся до Євромайдану?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання**

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>01.2014</i>
Повністю підтримую	30,8
Скоріше підтримую, ніж не підтримую	18,2
Скоріше не підтримую, ніж підтримую	13,2
Повністю не підтримую	32,3
Важко відповісти	5,5

**Рис. 3.2. Розподіл відповідей на запитання
«Скажіть, будь ласка, як в цілому Ви ставитеся до Євромайдану?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання**

Основними причинами, які зумовили виникнення Євромайдану, на думку більшості опитаних, є непідписання Президентом України Віктором Януковичем угоди про асоціацію України з Європейським Союзом (таку причину назвали в числі основних 51,9% респондентів), загальна несприятлива соціально-політична та соціально-економічна ситуація в країні (41,7%) та розгін правоохоронними органами студентського Євромайдану (37,7%) (табл. 3.3, рис. 3.3). Разом з тим, значна кількість респондентів, які скоріше не підтримують або повністю не підтримують Євромайдан, назвала в числі основних причин виникнення Євромайдану провокації з боку опозиції та іноземний вплив.

Таблиця 3.3. Розподіл відповідей на запитання «Як Ви вважаєте, які основні причини зумовили виникнення Євромайдану? Назвіть не більше трьох варіантів відповіді», % від кількості респондентів, які відповіли на запитання

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>01.2014</i>
Непідписання Президентом України Віктором Януковичем угоди про асоціацію України з Європейським Союзом	51,9
Загальна несприятлива соціально-політична і соціально-економічна ситуація в Україні	41,7
Розгін правоохоронними органами студентського Євромайдану в ніч на 30 листопада 2013 року	37,7
Провокації з боку опозиції	23,2
Іноземний вплив	16,2
Інтриги в оточенні Президента України	9,9
Змова олігархів	8,7
Ваш варіант	3,8
Важко відповісти	4,3

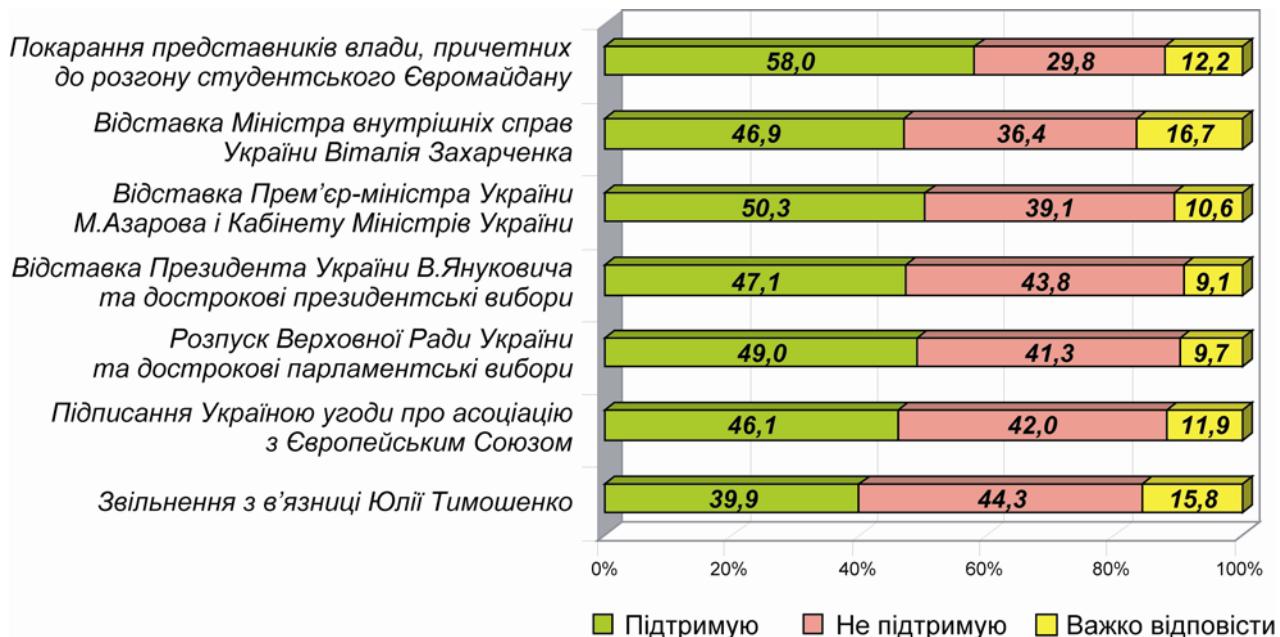

Рис. 3.3. Розподіл відповідей на запитання «Як Ви вважаєте, які основні причини зумовили виникнення Євромайдану? Назвіть не більше трьох варіантів відповіді», % від кількості респондентів, які відповіли на запитання

Серед основних вимог Євромайдану найбільшу підтримку респондентів має вимога покарання представників влади, причетних до розгону студентського Євромайдану. Цю вимогу підтримують 58,0% опитаних, а не підтримують – 29,8% опитаних. Більшість інших вимог Євромайдану (за винятком вимоги звільнення Юлії Тимошенко) також підтримує більше респондентів, ніж не підтримує. Проте кількісна перевага прихильників цих вимог над їх противниками в цілому є досить незначною (табл. 3.4, рис. 3.4).

**Таблиця 3.4. Розподіл відповідей на запитання
«Скажіть, будь ласка, як Ви ставитесь до таких вимог Євромайдану?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання**

Вимоги Євромайдану	Підтримую	Не підтримую	Важко відповісти
Покарання представників влади, причетних до розгону студентського Євромайдану	58,0	29,8	12,2
Відставка Міністра внутрішніх справ України Віталія Захарченка	46,9	36,4	16,7
Відставка Прем'єр-міністра України Миколи Азарова і Кабінету Міністрів України	50,3	39,1	10,6
Відставка Президента України Віктора Януковича та досрочові президентські вибори	47,1	43,8	9,1
Розпуск Верховної Ради України та досрочові парламентські вибори	49,0	41,3	9,7
Підписання Україною угоди про асоціацію з Європейським Союзом	46,1	42,0	11,9
Звільнення з в'язниці Юлії Тимошенко	39,9	44,3	15,8

**Рис. 3.4. Розподіл відповідей на запитання
«Скажіть, будь ласка, як Ви ставитесь до таких вимог Євромайдану?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання**

Згідно з результатами опитування, найбільш прийнятною формою протестів в ході Євромайдану переважна більшість опитаних вважає мирні демонстрації. Підтримують таку форму протестів учасників Євромайдану 78,5% респондентів, а не підтримують – лише 16,3%. Такий високий рівень підтримки свідчить, що вказану форму протестів вважають прийнятною не лише прихильники, а й значна кількість противників Євромайдану. Інші форми протесту, які мали місце в ході Євромайдану, отримали значно меншу підтримку опитаних. Найменша кількість респондентів підтримала такі дії учасників Євромайдану як безпосередні сутички з правоохоронними органами (такі дії отримали підтримку лише 15,9% опитаних) та знесення пам'ятників Леніну (18,0%) (табл. 3.5, рис. 3.5).

Таким чином, серед прихильників Євромайдану виділяється радикальна частина і більш поміркована частина, схильна виключно до мирних форм протесту. Разом з тим, хоча помірковані прихильники Євромайдану і не підтримують радикальних форм протесту, які мали місце, в цілому вони продовжують підтримувати Євромайдан, очевидно, вважаючи радикальні дії небажаним, але вимушеним кроком. Можна стверджувати, що очікування на те, що після радикальних дій протестуючих значна кількість поміркованих прихильників Євромайдану перестане підтримувати його, не справдилися.

**Таблиця 3.5. Розподіл відповідей на запитання
«Як Ви оцінюєте такі дії учасників Євромайдану?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання**

<i>Дії учасників Євромайдану</i>	<i>Підтримую</i>	<i>Не підтримую</i>	<i>Важко відповісти</i>
Мирні демонстрації	78,5	16,3	5,2
Пікетування органів державної влади	36,2	55,7	8,1
Блокування державних установ	30,1	62,3	7,6
Пікетування місць проживання представників влади, правоохоронних органів; інформаційні кампанії проти них	25,8	65,8	8,4
Безпосередні сутички з правоохоронними органами	15,9	76,9	7,2
Знесення пам'ятників Леніну	18,0	74,0	8,0

Рис. 3.5. Розподіл відповідей на запитання

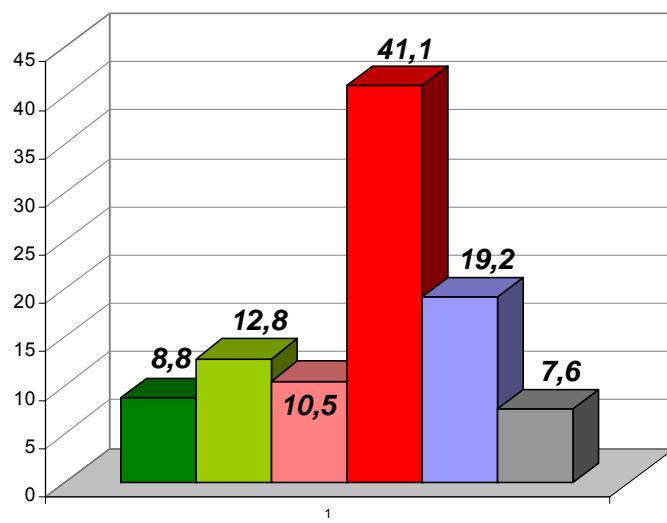
**«Як Ви оцінюєте такі дії учасників Євромайдану?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання**

Результати опитування свідчать, що прийняття Верховною Радою України законів 16 січня 2014 року в цілому було негативно сприйняте більшістю жителів України. Підтримку вказаним законам висловили лише 21,6% опитаних, тоді як не підтримали їх прийняття понад 50% опитаних, причому більша частина з них висловилася категорично проти цих законів («повністю не підтримую») (табл. 3.6, рис. 3.6). Необхідно відзначити, що прийняття законів 16 січня 2014 січня негативно оцінили не лише прихильники Євромайдану, але й значна частина його противників, особливо поміркованих (тих, хто скоріше не підтримує, ніж підтримує Євромайдан). Лише серед категоричних противників Євромайдану прийняття законів 16 січня 2014 року було оцінене переважно схвально.

Таблиця 3.6. Розподіл відповідей на запитання

«Як Ви ставитеся до прийняття Верховною Радою України 16 січня 2014 року пакету законів, які посилюють відповідальність за окремі правопорушення, посилюють захист суддів та представників правоохоронних органів, та ряду інших законів?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>01.2014</i>
Повністю підтримую	8,8
Скоріше підтримую, ніж не підтримую	12,8
Скоріше не підтримую, ніж підтримую	10,5
Повністю не підтримую	41,1
Нічого не знаю (дуже мало знаю) про прийняття цих законів та про їх зміст	19,2
Важко відповісти	7,6

- Повністю підтримую
- Скоріше підтримую, ніж не підтримую
- Скоріше не підтримую, ніж підтримую
- Повністю не підтримую
- Нічого не знаю (дуже мало знаю) про прийняття цих законів та про їх зміст
- Важко відповісти

Рис. 3.6. Розподіл відповідей на запитання

«Як Ви ставитеся до прийняття Верховною Радою України 16 січня 2014 року пакету законів, які посилюють відповідальність за окремі правопорушення, посилюють захист суддів та представників правоохоронних органів, та ряду інших законів?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання

Результати дослідження свідчать, що найбільша кількість опитаних жителів України вважає, що ситуація, яка склалася у зв'язку з Євромайданом, має бути вирішена шляхом переговорів та компромісів. Такої думки дотримуються 41,3% опитаних. Понад чверть респондентів вважають, що влада має виконати всі основні вимоги протестуючих. За силовий розгін Євромайдану виступають 15,8% респондентів (табл. 3.7, рис. 3.7). Необхідно відзначити, що прихильники компромісного вирішення ситуації, яка склалася, є як серед тих, хто підтримує Євромайдан, так і серед тих, хто не підтримує його. Найбільше прихильників переговорів та компромісу зафіковано серед тих, хто скоріше підтримує Євромайдан та скоріше не підтримує його. Серед категоричних прихильників Євромайдану переважає думка, що влада має повністю виконати вимоги протестуючих, а серед категоричних противників Євромайдану найбільша кількість респондентів виступає за силове вирішення проблеми.

**Таблиця 3.7. Розподіл відповідей на запитання
«Як, на Вашу думку, має відреагувати діюча влада на вимоги Євромайдану?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання**

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>01.2014</i>
Виконати всі основні вимоги протестуючих	26,3
Піти на переговори з протестуючими і частково виконати їхні вимоги	41,3
Силовим шляхом розігнати Євромайдан і притягти його організаторів до відповідальності	15,8
Ігнорувати Євромайдан та його вимоги	7,4
Ваш варіант	2,8
Важко відповісти	6,4

**Рис. 3.7. Розподіл відповідей на запитання
«Як, на Вашу думку, має відреагувати діюча влада на вимоги Євромайдану?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання**

Результати опитування свідчать, що серед мешканців України існує велика невизначеність щодо того, чим закінчиться Євромайдан. П'ять можливих сценаріїв закінчення Євромайдану, запропонованих респондентам, набрали приблизно однакову кількість голосів і жоден з них не був названий як найбільш ймовірний значною кількістю опитаних (табл. 3.8). Незважаючи на те, що понад 40% респондентів вважають оптимальним вирішення ситуації з Євромайданом шляхом переговорів та компромісів між конфліктуючими сторонами, лише 18,5% опитаних вважають такий сценарій найбільш ймовірним. На думку 18,3% опитаних Євромайдан буде розігнаний силовим шляхом.

**Таблиця 3.8. Розподіл відповідей на запитання
«Чим, на Вашу думку, закінчиться Євромайдан?»,
% від кількості респондентів, які відповіли на запитання**

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>01.2014</i>
Протестуючі доб'ються від влади виконання своїх основних вимог	13,5
Вимоги протестуючих будуть виконані частково, після чого Євромайдан розійдеся	18,5
Євромайдан розійдеся внаслідок внутрішніх суперечностей і втрати інтересу суспільства до нього; вимоги протестуючих не будуть виконані владою	16,2
Євромайдан в «скороченому» вигляді збережеться на тривалий час, при цьому влада буде ігнорувати його	11,2
Євромайдан буде розігнаний силовим шляхом	18,3
Ваш варіант	5,9
Важко відповісти	16,4

**IV. ЕЛЕКТОРАЛЬНІ РЕЙТИНГИ
КАНДИДАТІВ В ПРЕЗИДЕНТИ УКРАЇНИ
ТА ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ СТАНОМ НА СІЧЕНЬ 2014 РОКУ**

Згідно з результатами опитування, якби вибори Президента України відбувалися в січні 2014 року найбільшу кількість голосів набрали б і, відповідно, вийшли до другого туру виборів два кандидати – Віктор Янукович та Віталій Кличко. Вказаных кандидатів готові підтримати 18,4% і 17,6% від загальної кількості респондентів відповідно. Третє місце в президентському електоральному рейтингу станом на січень 2014 року займає Петро Порошенко, за якого мають намір проголосувати 9,5% від загальної кількості респондентів. Рівень підтримки виборцями інших потенційних кандидатів в Президенти на теперішній час набагато нижчий за рівень підтримки трьох лідерів електоральних симпатій (табл. 4.1, рис. 4.1).

**Таблиця 4.1. Розподіл відповідей на запитання
«Якщо б у найближчу неділю відбувалися вибори Президента України,
за кого б Ви проголосували, якби у виборчому бюллетені були такі кандидати?»,**

<i>Варіанти відповіді</i>	<i>01.2014</i>	
	<i>% від кількості респондентів, які відповіли на запитання</i>	<i>% від кількості респондентів, які мають намір взяти участь в голосуванні</i>
Віктор Янукович	18,4	20,2
Віталій Кличко	17,6	19,3
Петро Порошенко	9,5	10,4
Арсеній Яценюк	4,1	4,5
Петро Симоненко	3,9	4,3
Олег Тягнибок	2,9	3,2
Анатолій Гриценко	1,9	2,1
Олег Ляшко	1,3	1,4
Віктор Ющенко	1,2	1,3
Інна Богословська	0,5	0,5
Наталія Королевська	0,5	0,5
Віктор Медведчук	0,4	0,4
Інший кандидат	2,2	2,4
Проголосував би проти всіх	10,0	11,0
Не брав би участі в голосуванні	8,7	x
Важко відповісти	16,9	18,5

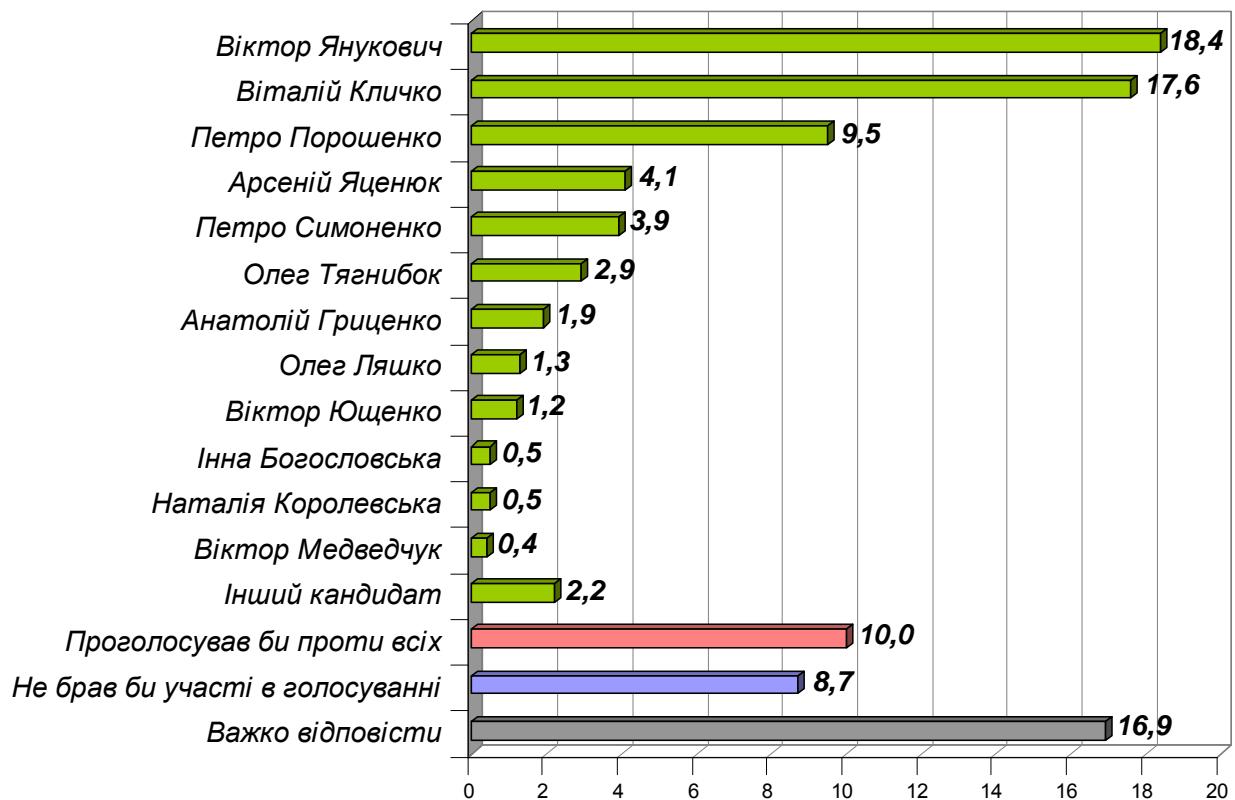

Рис. 4.1. Розподіл відповідей на запитання

«Якищо б у найближчому неділлю відбувалися вибори Президента України, за кого б Ви проголосували, якби у виборчому бюллетені були такі кандидати?», % від кількості респондентів, які відповіли на запитання

Згідно з результатами опитування, якби вибори до Верховної Ради України відбувалися в січні 2014 року найбільшу кількість голосів виборців отримали б Партія регіонів (за яку мають намір проголосувати 19,1% від загальної кількості опитаних), партія «УДАР Віталія Кличка» (15,4%) і ВО «Батьківщина» (11,2%). Високі шанси подолати 5%-й прохідний бар'єр мають також Комуністична партія України (5,9%), партія «Солідарність» (5,1%) та ВО «Свобода» (4,5%) (табл. 4.2, рис. 4.2).

**Таблиця 4.2. Розподіл відповідей на запитання
«Якищо б у найближчому неділлю відбувалися вибори до Верховної Ради України, за кого б Ви проголосували, якби у виборчому бюллетені були такі партії?»,**

Варіанти відповіді	01.2014	
	% від кількості респондентів, які відповіли на запитання	% від кількості респондентів, які мають намір взяти участь в голосуванні
Партія регіонів (М.Азаров)	19,1	22,0
Партія «УДАР Віталія Кличка» (В.Кличко)	15,4	17,7
ВО «Батьківщина» (Ю.Тимошенко, А.Яценюк)	11,2	12,9
Комуністична партія України (П.Симоненко)	5,9	6,8
Партія «Солідарність» (П.Порошенко)	5,1	5,9
ВО «Свобода» (О.Тягнибок)	4,5	5,2
«Громадянська позиція» (А.Гриценко)	1,8	2,1

Партія Н.Королевської «Україна – Вперед!»	1,3	1,4
«Наша Україна» (В.Ющенко)	1,2	1,4
Радикальна партія Олега Ляшка	1,2	1,4
Інша партія	1,5	1,7
Не брав би участі в голосуванні	13,0	x
Важко відповісти	18,8	21,5

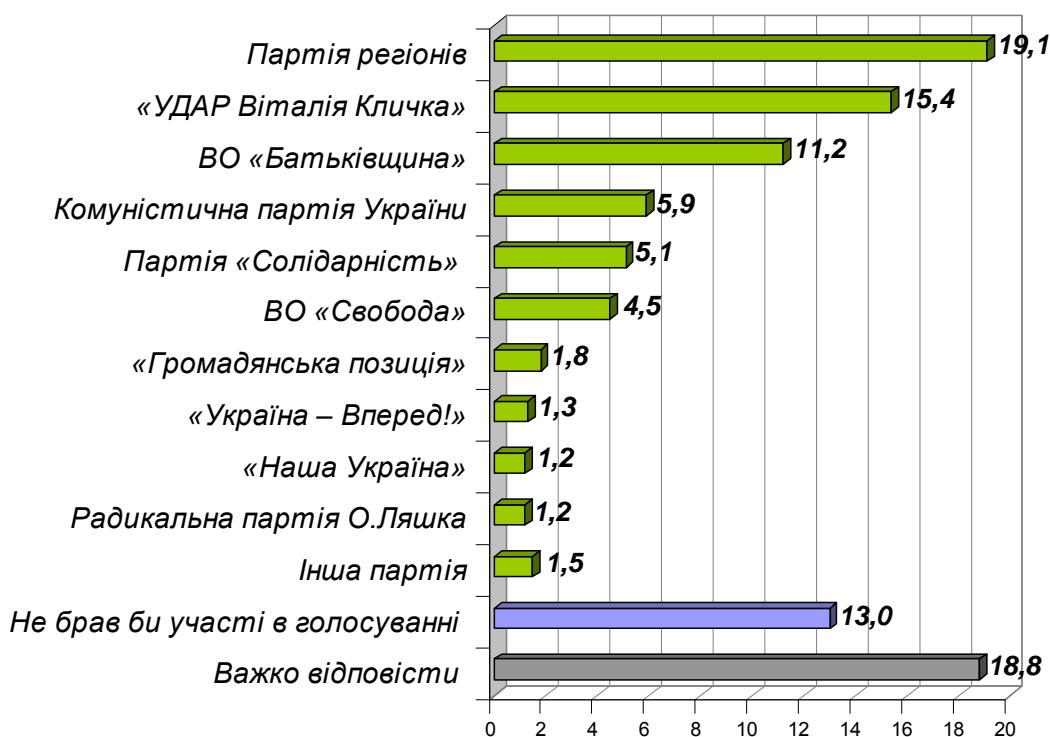

Рис. 4.2. Розподіл відповідей на запитання
 «Якию б у найближчу неділю відбувалися вибори до Верховної Ради України,
 за кого б Ви проголосували, якби у виборчому бюллетені були такі партії?»,
 % від кількості респондентів, які відповіли на запитання